

USTAWA O ZAWODACH LEKARZA I LEKARZA DENTYSTY

Komentarz

redakcja naukowa Eleonora Zielińska

Elżbieta Barcikowska-Szydło, Aleksandra Dąbek
Rafał Kubiak, Katarzyna Majcher, Mirosława Malczewska
Barbara Namysłowska-Gabrysiak, Krzysztof Sakowski
Katarzyna Syroka-Marczewska, Eleonora Zielińska

KOMENTARZE PRAKTYCZNE

WYDANIE **3**
ZMIENIONE I UZUPEŁNIONE

USTAWA O ZAWODACH LEKARZA I LEKARZA DENTYSTY

Komentarz

Zamów książkę w księgarni internetowej

profinfo.pl
księgarnia internetowa

redakcja naukowa Eleonora Zielińska

Elżbieta Barcikowska-Szydło, Aleksandra Dąbek
Rafał Kubiak, Katarzyna Majcher, Mirosława Malczewska
Barbara Namysłowska-Gabrysiak, Krzysztof Sakowski
Katarzyna Syroka-Marczewska, Eleonora Zielińska

KOMENTARZE PRAKTYCZNE

WYDANIE **3**
ZMIENIONE I UZUPEŁNIONE

Stan prawny na 27 maja 2022 r.

Wydawca
Izabella Małecka

Redaktor prowadzący
Joanna Tchorek

Opracowanie redakcyjne
Trzy kropki Joanna Maź

Projekt okładek serii
Wojtek Janikowski, Przemek Dębowski

Poszczególne artykuły omówili:

Elżbieta Barcikowska-Szydło – art. 49a–55, 57

Aleksandra Dąbek – art. 160a, 17, 18

Aleksandra Dąbek, Katarzyna Syroka-Marczewska – art. 16i

Rafał Kubiak – art. 6c–6h, 14a–14f, 16ra–16x

Katarzyna Syroka-Marczewska – art. 15–16, 16c–16h, 16j–16o, 16p, 16r,
19–19n, 64

Katarzyna Majcher – art. 3, 4a–6b, 7–9b, 14, 16a, 16b, 20–20b, 45a–49, 56,
57a, 59–63a, 65–69

Mirosława Malczewska – art. 31–37, 40–43a, 45

Krzysztof Sakowski – art. 21–29a, 44

Eleonora Zielińska, Barbara Namysłowska-Gabrysiak – art. 1, 2, 4, 10–13,
30, 38, 39, 58

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2022

ISBN 978-83-8286-374-1

3. wydanie, zmienione i uzupełnione

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.
Dział Praw Autorskich
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
tel. 728 313 462
e-mail: PL-ksiazki@wolterskluwer.com

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

Wstęp do I wydania

Ustawa o zawodach lekarza i lekarza dentystry, pomimo iż obowiązuje przeszło dekadę, nie doczekała się dotychczas komentarza. Zasadniczą przyczyną tego stanu rzeczy było to, że trwają wciąż prace nad jej gruntowną nowelizacją, które wskutek zmiany rządów i w konsekwencji zmieniającej się wizji opieki zdrowotnej były wielokrotnie przerywane, podejmowane na nowo i jak dotychczas nie doczekały się zakończenia.

Nie oznacza to oczywiście, że ustawa w czasie jej obowiązywania nie ulegała zmianom. Takie nowelizacje, mimo że o charakterze doraźnym, dokonywały się stale. Miały one przede wszystkim związek z potrzebą dostosowywania przepisów o wykonywaniu zawodu lekarza i lekarza dentystry do zasad wykonywania tych zawodów oraz przepisów dotyczących uznawania kwalifikacji ustanowionych w prawie wspólnotowym. Część zmian była natomiast konsekwencją przeobrażeń strukturalnych w zakresie funkcjonowania systemu opieki zdrowotnej w Polsce i – będącej m.in. pochodną tych zmian – reformy zasad finansowania świadczeń zdrowotnych ze środków publicznych.

W dniu 23 kwietnia weszła w życie najnowsza nowelizacja ustawy z 12.03.2008 r. wdrażająca do prawa polskiego postanowienia dyrektywy 2005/36/WE. Zmiany te zostały uwzględnione w niniejszym komentarzu. W międzyczasie do Sejmu wpłynął pakiet projektów ustaw reformujących system opieki zdrowotnej, w tym zasady wykonywania zawodów medycznych. Trudno jednak oczekiwać szybkiego zakończenia prac legislacyjnych. Planowana reforma ma mieć bowiem charakter kompleksowy i wymaga rozpatrzenia kilku projektów ustaw łącznie. Dodatkowo sprawę komplikuje fakt, iż wiele kwestii reguluje się po raz pierwszy. Ponadto już wiadomo, że zgłaszane są liczne zastrzeżenia do projektów, także o charakterze podstawowym, a tempo prac nie jest szybkie. W tej sytuacji doświadczenie uczy, że dalsze zwlekanie z opublikowaniem komentarza do ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentystry może oznaczać odłożenie tej publikacji *ad calendas Graecas*. Jedynym więc racjonalnym wyjściem jest wydanie komentarza i uwzględnienie ewentualnych zmian legislacyjnych w jego wznowieniu.

Warto dodać, że w międzyczasie ukazały się komentarze do innych ustaw medycznych, pomimo iż również one podlegały i nadal podlegają stałym modyfikacjom.

Przykładem może być wydany przez Wolters Kluwer komentarz do ustawy o zakładach opieki zdrowotnej oraz do ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. Wiele szczegółowych zagadnień uregulowanych przepisami ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentystry jest przedmiotem artykułów, ukazujących się głównie w periodyku „Prawo i Medycyna”, oraz opracowań monograficznych, m.in. wydawanych przez Wolters Kluwer w serwisie Prawo i Zdrowie. W szczególności wszechstronnej i pogłębionej analizie poddane zostały różne aspekty odpowiedzialności karnej lekarza oraz jego odpowiedzialności cywilnej. Autorzy komentarza założyli więc, że nie będą ponownie omawiać zagadnień, które doczekały się już szczegółowej analizy, poprzestając na odesłaniu do nich czytelnika.

Publikacje te jednak nie mogą zastąpić komentarza. Potrzeba wydania oddzielnego komentarza do ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentystry wiąże się ze złożonością i wieloaspektowością materii będącej przedmiotem regulacji tej ustawy. Podyktowana jest również potrzebą wyjaśnienia niektórych przepisów, które nawet wśród prawników rodzą wątpliwości interpretacyjne i liczne kontrowersje.

Komentarz jest dziełem prawników, z jednej strony tych, którzy już od dawna zajmują się prawem medycznym, zwłaszcza we współpracy z izbami lekarskimi, i mają w tym zakresie duże doświadczenie. Z drugiej strony w skład zespołu wchodzi doktoranci przygotowujący rozprawy doktorskie z prawa medycznego lub europejskiego prawa ochrony zdrowia. Taki dobór autorów stwarza szanse na omówienie zarówno teoretycznych, jak i praktycznych aspektów wykonywania zawodu lekarza, poczynając od warunków przyznawania prawa wykonywania zawodu, zasad uznawania kwalifikacji zawodowych, systemu kształcenia przed- i podyplomowego, aż do zasad wykonywania zawodu w odniesieniu do fundamentalnych praw pacjenta, zasad przeprowadzania eksperymentu medycznego, praw i obowiązków lekarzy czy form wykonywania zawodu. Podanie zaś w stopce redakcyjnej, którą część komentarza przygotowali poszczególni autorzy, umożliwi czytelnikowi dokonanie oceny, jak wywiązali się oni z powierzonych im zadań. Niezwykle dynamiczny rozwój nauk medycznych oraz praktyki medycznej stawia przez twórcami i komentatorami prawa medycznego ciągłe wyzwania. Pojawiają się bowiem coraz to nowe zagadnienia prawne, wymagające rozstrzygnięcia. W tym więc sensie komentarz potrzebować będzie z pewnością w przyszłości uzupełnienia.

Na płycie CD dołączonej do komentarza znajdują się wszystkie powoływane w tekście akty prawne, kodeks etyki lekarskiej oraz ważniejsze uchwały i stanowiska Naczelnej Rady Lekarskiej. W ten sposób autorzy starali się ułatwić czytelnikowi dotarcie do źródeł prawa i zasad deontologicznych w przypadku, gdyby informacje na dany temat uwzględnione w komentarzu okazały się niewystarczające.

Adresatami komentarza są przede wszystkim lekarze i lekarze dentyści, a także przyszli adepci zawodu. Przedstawione w komentarzu zasady mają charakter powszechny. Dotyczą one wszystkich lekarzy i lekarzy dentyistów, niezależnie od formy, w jakiej

wykonują zawód. Autorzy mają nadzieję, że komentarz ten pomoże praktykującym lekarzom w rozwiązaniu wielu problemów, z jakimi borykają się w codziennej pracy zawodowej, i ułatwi realizację standardów wymaganych prawem w codziennej praktyce medycznej. Wyboru omawianych zagadnień starano się dokonać właśnie pod kątem przydatności komentarza do ich potrzeb. Autorzy dążyli również do tego, aby tok wywodu był zrozumiały dla osób nieposiadających przygotowania prawniczego. Na ile im się to udało, ocenią czytelnicy.

Eleonora Zielińska

Wstęp do II wydania

Od czasu ukazania się w 2008 r. I wydania komentarza weszła w życie, długo oczekiwana, szeroka nowelizacja ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentystry z 5.12.1996 r. (Dz.U. z 2011 r. Nr 277, poz. 1634 ze zm.), dokonana ustawą z 28.04.2011 r. o zmianie ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentystry (Dz.U. Nr 113, poz. 658), a także wiele innych ustaw kluczowych dla systemu ochrony zdrowia, które wprowadziły liczne zmiany, m.in. w ustawie o zawodzie lekarza. Ograniczając się do najważniejszych z tych ustaw, należy wymienić niezwykle istotną dla praktyk lekarskich ustawę z 15.04.2011 r. o działalności leczniczej (Dz.U. z 2013 r. poz. 217), ustawę z 6.11.2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta (Dz.U. z 2012 r. poz. 159 ze zm.), a także ustawę z 28.04.2011 r. o systemie informacji w ochronie zdrowia (Dz.U. Nr 113, poz. 657 ze zm.) oraz ustawę z 12.05.2011 r. o refundacji leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych (Dz.U. Nr 122, poz. 696 ze zm.).

W związku z tym wynikła potrzeba przygotowania II wydania komentarza, zmienionego i zaktualizowanego. Prace nad nim rozpoczęły się tuż po ogłoszeniu tekstu wyżej wymienionych ustaw, jednak częste deklarowanie potrzeby zmian przez urzędników oraz ustawiczne nowelizacje niektórych aktów wykonawczych, np. rozporządzenia w sprawie recept lekarskich, oraz długotrwały brak kompletu tych aktów, m.in. w tak kluczowej dla nowelizacji kwestii jak lekarski egzamin końcowy, uniemożliwiały sfinalizowanie tych prac. Warunki do ich ukończenia stworzyło dopiero wejście w życie rozporządzenia Ministra Zdrowia z 30.07.2012 r. w sprawie Lekarskiego Egzaminu Końcowego i Lekarsko-Dentystycznego Egzaminu Końcowego (Dz.U. poz. 903) oraz zarządzenia nr 18/2012 Dyrektora Centrum Egzaminów Medycznych z 31.10.2012 r. w sprawie Regulaminu Porządkowego Lekarskiego Egzaminu Końcowego i Lekarsko-Dentystycznego Egzaminu Końcowego, a także 15 innych aktów wykonawczych dotyczących kształcenia podyplomowego.

Późniejsze przygotowanie II wydania komentarza umożliwiło uwzględnienie zmian ustawy mających miejsce po wyżej wymienionych nowelizacjach, tzn. wniesionych ustawami: z 22.12.2011 r. (Dz.U. Nr 291, poz. 1707) oraz z 7.12.2012 r.

(Dz.U. poz. 1456 ze zm.), dotyczących przepisów art. 15, 16j oraz 16k ustawy, ustanawiających zasady finansowania stażu podyplomowego, rezydentury oraz szkoleń specjalizacyjnych, a także z 13.01.2012 r. (Dz.U. poz. 95) w zakresie art. 45 ustawy, regulującego sporządzanie recept.

Warto przypomnieć, że nasz komentarz wydany w 2008 r. był pierwszym komentarzem do ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentystry, pomimo długiego okresu jej obowiązywania. Drugi komentarz, nieuwzględniający jednak jeszcze nowelizacji z 2011 r., ukazał się w innym wydawnictwie dopiero w 2010 r. i nie został uaktualniony.

Autorzy komentarza od początku przyjęli założenie, że nie będą ponownie omawiać zagadnień, które doczekały się już szczegółowej analizy w innych powszechnie dostępnych publikacjach, lecz poprzestaną na odesłaniu do nich czytelnika. Przykładem takich publikacji może być wydany przez Wolters Kluwer komentarz do ustawy o działalności leczniczej, ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta oraz do ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Wiele szczegółowych zagadnień uregulowanych przepisami ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentystry jest przedmiotem artykułów, ukazujących się głównie w periodyku „Prawo i Medycyna”, a także opracowań monograficznych, m.in. wydawanych przez Wolters Kluwer w serwisie Prawo i Zdrowie. W szczególności w tych publikacjach wszechstronnej i pogłębionej analizie poddane zostały różne aspekty odpowiedzialności karnej i cywilnej lekarza. Z tego względu poza aktualizacją samej treści komentarza w II wydaniu uzupełniono także bibliografię oraz orzecznictwo odnoszące się do wykonywania zawodu lekarza.

Oba wydania komentarza są dziełem prawników: z jednej strony tych, którzy już od dawna zajmują się prawem medycznym, zwłaszcza we współpracy z izbami lekarskimi, i mają w tym zakresie duże doświadczenie. Z drugiej strony tych, którzy pracują w administracji publicznej, przygotowują równocześnie rozprawy doktorskie lub inne prace naukowe z prawa medycznego lub europejskiego prawa ochrony zdrowia. Taki dobór autorów stworzył szanse na omówienie zarówno teoretycznych, jak i praktycznych aspektów wykonywania zawodu lekarza, począwszy od warunków przyznawania prawa wykonywania zawodu, zasad uznawania kwalifikacji zawodowych, systemu kształcenia przed- i podyplomowego, a skończywszy na zasadach wykonywania zawodu w odniesieniu do fundamentalnych praw pacjenta, zasadach przeprowadzania eksperymentu medycznego, prawach i obowiązkach lekarzy czy formach wykonywania zawodu. Natomiast wyszczególnienie w stopce redakcyjnej oraz na stronach komentarza, który z autorów przygotował daną jego część, pozwoli czytelnikowi ocenić, jak wywiązali się oni z powierzonych im zadań.

Niezwykłe dynamiczny rozwój nauk medycznych oraz zmieniające się uwarunkowania naukowe i prawne wykonywania praktyki lekarskiej stawiają przez twórcami

Wstęp do III wydania

Przygotowanie zaktualizowanego i uzupełnionego 3 wydania komentarza do ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentystry przypadło na czas wzmożonej legislacji w zakresie prawa medycznego.

Wiązało się to z potrzebą wydania wielu szczególnych przepisów dotyczących funkcjonowania systemu opieki zdrowotnej w czasie trwania pandemii COVID-19, a następnie z wybuchem wojny w Ukrainie i falą uchodźców, która po 24.02.2022 r. przybyła do Polski. W tej grupie znalazło się sporo lekarzy i innych pracowników medycznych, głównie kobiet, których wykorzystanie potencjału zawodowego leżało zarówno w interesie obywateli Ukrainy, jak i polskich pacjentów.

Regulacje pandemiczne odnoszące się do ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentystry zostały uwzględnione w komentarzu i chociaż po zniesieniu stanu epidemii częściowo przestały obowiązywać, pozostawiono je, przede wszystkim z tego względu, że nie wiadomo, czy nie zostaną przywrócone, gdyby stan zagrożenia epidemicznego ponownie wszedł w fazę pandemii.

Ponadto pewne instytucje powszechnie stosowane w czasie pandemii, np. teleporady czy zdalne wystawianie recept w postaci elektronicznej, na stałe wpisały się już w funkcjonowanie systemu opieki zdrowotnej.

Chęć szybkiego dopuszczenia ukraińskiego personelu medycznego do wykonywania zawodu w Polsce wymagała stworzenia uproszczonej procedury ubiegania się w Ministerstwie Zdrowia o uznanie dyplomów i przyznanie warunkowego prawa wykonywania zawodu lekarza albo lekarza dentystry w podmiocie udzielającym świadczeń zdrowotnych pacjentom chorym na COVID-19 albo przyznanie prawa wykonywania zawodu na określony zakres czynności zawodowych, okres i miejsce zatrudnienia w podmiocie leczniczym.

Należy podkreślić, że niezależnie od tych nadzwyczajnych sytuacji zmianie ulegały również inne przepisy komentowanej ustawy. Najwięcej modyfikacji wprowadzono na podstawie nowelizacji z 16.07.2020 r.

Wynikały one przede wszystkim z kontynuacji reformy systemu kształcenia lekarzy. Dotyczyły one zarówno przepisów regulujących zasady przeprowadzania LEK oraz LDEK, jak też kształcenia podyplomowego lekarzy (uregulowanego w rozdziale 3 „Ustawiczny rozwój zawodowy”) w postaci podyplomowego stażu, szkolenia specjalizacyjnego, PES oraz innych form profesjonalnego rozwoju.

Aktualnie zasady organizacji i przeprowadzania końcowych egzaminów lekarskich (lekarsko-dentystycznych) regulują przepisy art. 14a–14f u.z.l., w brzmieniu nadanym nowelizacją z 16.07.2020 r., oraz rozporządzenie Ministra Zdrowia z 27.04.2021 r. w sprawie Lekarskiego Egzaminu Końcowego i Lekarsko-Dentystycznego Egzaminu Końcowego, a także Regulamin Porządkowy LEK i LDEK, wydany przez Dyrektora CEM, a zatwierdzony przez Ministra Zdrowia.

Warto w tym kontekście zauważyć, że na mocy nowelizacji z 16.07.2020 r. w dniu 1.01.2022 r. miały wejść w życie nowe rozwiązania dotyczące stażu podyplomowego (art. 15a–15h i art. 15k–15n u.z.l.). Zmiany te zostały jednak przesunięte o rok, tj. na dzień 1.01.2023 r., na mocy przepisów ustawy z 2.12.2021 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny, ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 2459). Należy jednak zaznaczyć, że wejście w życie tych przepisów nadal stoi pod znakiem zapytania, gdyż w końcowej fazie prac nad niniejszym komentarzem na nowo rozgorzała dyskusja na temat likwidacji stażu podyplomowego. Z takim postulatem wystąpiła tym razem Konferencja Rektorów Akademickich Uczelni Medycznych uznając, że lepszym rozwiązaniem byłoby przeniesienie części niezbędnego programu stażu na pierwszy rok specjalizacji. Do propozycji tej przychylnie ustosunkowało się też Ministerstwo Zdrowia, lecz kategorycznie sprzeciwiło się środowisko lekarskie, m.in. Prezydium NRL. Ostatecznie Ministerstwo Zdrowia powołało dwa zespoły ekspertów, które mają wydać opinie w tej sprawie, których konkluzje obecnie są trudne do przewidzenia.

Zasady organizacji i przeprowadzania PES uregulowane są obecnie przede wszystkim w art. 16b–16x u.z.l., w brzmieniu nadanym nowelizacją z 16.07.2020 r., oraz rozporządzeniu Ministra Zdrowia z 31.08.2020 r. w sprawie specjalizacji lekarzy i lekarzy dentystów, a także w Regulaminie Przeprowadzania PES, wydanym przez Dyrektora CEM i zatwierdzonym przez Ministra Zdrowia. Niektóre przepisy w tym zakresie, dotyczące programów poszczególnych modułów szkolenia specjalizacyjnego, mają wejść w życie 1.08., a inne dopiero 31.12.2022 r.

Nowelizacja z 16.07.2020 r. uszczegółowiła także zasady realizacji obowiązku doskonalenia zawodowego przewidzianego w art. 18 u.z.l. Wydane na podstawie tego przepisu rozporządzenie Ministra Zdrowia z 21.02.2022 r. w sprawie sposobu dopełnienia obowiązku doskonalenia zawodowego lekarzy i lekarzy dentystów uaktualniło m.in. rodzaj szkoleń i innych aktywności, poprzez udział w których lekarze mogą zrealizować ten obowiązek.

USTAWA

z dnia 5 grudnia 1996 r.

o zawodach lekarza i lekarza dentysty¹

(tekst jedn. Dz.U. z 2021 r. poz. 790; zm.: Dz.U. z 2021 r. poz. 1559, poz. 2232; z 2022 r. poz. 583, poz. 655, poz. 830, poz. 974, poz. 1352)

¹ Niniejsza ustawa dokonuje w zakresie swojej regulacji wdrożenia dyrektywy 2005/36/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 września 2005 r. w sprawie uznawania kwalifikacji zawodowych (Dz.Urz. UE L 255 z 30.09.2005, str. 22 ze zm.).

ROZDZIAŁ 1

Przepisy ogólne

Art. 1. [Zakres regulacji]

Ustawa określa zasady i warunki wykonywania zawodów lekarza i lekarza dentysty.

1. Przepis art. 1 określa zakres podmiotowy oraz przedmiotowy ustawy.
2. Pod względem podmiotowym ustawa dotyczy dwóch grup zawodów zaliczanych w klasyfikacji zawodów i specjalności dla potrzeb rynku pracy do grupy specjalistów ds. zdrowia, oznaczonych symbolem 221 (lekarze) oraz 226 (lekarze dentyści) (zob. załącznik do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 7.08.2014 r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania, Dz.U. z 2018 r. poz. 227 ze zm., które zastąpiło rozporządzenie z 27.04.2010 r. w tej samej sprawie). Klasyfikacja została opracowana na podstawie Międzynarodowego Standardu Klasyfikacji Zawodów ISCO-88, przyjętego na XIV Międzynarodowej Konferencji Statystyków Pracy w Genewie w 1987 r., oraz jego nowej edycji z 1994 r., tzw. ISCO-88 (COM), dostosowanej do potrzeb Unii Europejskiej. Służy ujednoczeniu nazewnictwa zawodów i specjalności występujących na rynku pracy oraz racjonalnemu planowaniu jego obsługi i określaniu jego struktury zawodowej. Zaproponowana dla tych celów siatka pojęciowa (zob. teza 3) powinna być stosowana w ustawach określających zasady i warunki wykonywania poszczególnych zawodów, w tym zawodów lekarza i lekarza dentysty. W celu dostosowania użytej w ustawie terminologii do stosowanej w klasyfikacji dokonano w 2003 r. zmiany komentowanej ustawy (zob. ustawa z 10.04.2003 r. o zmianie ustawy o zawodzie lekarza oraz ustawy o zmianie ustawy o zawodzie lekarza oraz o zmianie innych ustaw, Dz.U. Nr 90, poz. 845), w wyniku której m.in. zastąpiono pojęcie lekarza stomatologa pojęciem lekarza dentysty oraz wprowadzono pojęcie specjalności.

3. Struktura klasyfikacji w świetle powołanego rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 7.08.2014 r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania oparta jest na systemie pojęć, z których najważniejsze to: zawód, specjalność, umiejętności oraz kwalifikacje zawodowe.

Polskie ustawodawstwo nie zawiera definicji legalnej zawodu lekarza. Słusznie więc podkreśla się, że rekonstrukcji tego terminu należy dokonać na podstawie jego znaczenia leksykalnego oraz uwzględniając elementy jego definicji zawarte w aktach normatywnych oraz orzecznictwie (R. Kubiak, *Prawo medyczne*, Warszawa 2017, s. 18 oraz R. Kubiak [w:] *System prawa medycznego*, red. E. Zielińska, t. 1, *Pojęcie, źródła i zakres prawa medycznego*, red. R. Kubiak, L. Kubicki, Warszawa 2018, s. 178). Według definicji słownikowych zawód to zbiór zadań (zespół czynności wyodrębnionych w wyniku społecznego podziału pracy), wymagających odpowiednich kwalifikacji (wiedzy i umiejętności), zdobytych w wyniku kształcenia lub praktyki, wykonywanych stale lub z niewielkimi zmianami przez poszczególne osoby. Zawód daje prawo do określonej, uznawanej społecznie aktywności, jest zasadniczym elementem usług i świadczeń, praw i obowiązków, kompleksem nie tylko określonych czynności technicznych, ale także przypisanej temu zawodowi roli społecznej (zob. też I. Lazari-Pawłowska, *Etyki zawodowe jako role społeczne* [w:] *Etyka zawodowa*, red. A. Sarapata, Warszawa 1971). Specjalność jest wynikiem podziału pracy w ramach zawodu. Przez to pojęcie rozumie się część czynności o podobnym charakterze, wymagających pogłębionej lub dodatkowej wiedzy i umiejętności niezbędnych do realizacji składowych zadań zawodowych. Przez umiejętność rozumie się sprawdzoną możliwość wykonywania odpowiedniej klasy zadań w ramach danego zawodu lub specjalności. Kwalifikacje zawodowe rozumie się jako układy wiedzy i umiejętności wymagane do realizacji zadań zawodowych. Dla celów klasyfikacji wyróżnia się dwa aspekty kwalifikacji zawodowych: poziom i specjalizację. Poziom to funkcja kompleksowości i zakresu umiejętności wynikających ze złożoności oraz zakresu zadań i obowiązków, przy czym kompleksowość umiejętności traktuje się jako czynnik ważniejszy. Specjalizację kwalifikacji definiuje się przez rodzaj koniecznej wiedzy czy umiejętność posługiwania się określonymi urządzeniami i narzędziami lub przez rodzaj stosowanych materiałów albo świadczonych usług. Pojęcie specjalności nawiązuje do określonej dziedziny medycyny. Specjalizacja powinna być rozumiana jako dążenie do bycia specjalistą w danej specjalności (dziedzinie medycyny).

4. Wspomniana klasyfikacja wyróżnia m.in. ogólnie lekarzy (oznaczonych symbolem 221, w tym lekarzy bez specjalizacji, w trakcie specjalizacji lub ze specjalizacją I stopnia, oznaczonych symbolem 2211, lekarzy specjalistów, tzn. ze specjalizacją II stopnia lub tytułem specjalisty, oznaczonych symbolem 2212) oraz lekarzy dentystów (oznaczonych symbolem 226, w tym lekarzy dentystów bez specjalizacji, w trakcie specjalizacji lub ze specjalizacją I stopnia, oznaczonych symbolem 2261, lekarzy dentystów specjalistów, tzn. ze specjalizacją II stopnia lub tytułem specjalisty, oznaczonych symbolem 2262). W podgrupie lekarzy specjalistów wyróżnia się 78 specjalności,

oznaczonych różnymi symbolami, np. anestezjologia i intensywna terapia (221202), medycyna paliatywna (221233), medycyna rodzinna (221236), reumatologia (221261), urologia dziecięca (221267), zdrowie publiczne (221268), medycyna morska i tropikalna (21275), perinatologia (21278). Lekarze niedający się zaliczyć do żadnej z wymienionych specjalności figurują pod symbolem 221290. Specjalności wyszczególnionych w podgrupie lekarzy dentystów specjalistów jest łącznie 9, np. chirurgia stomatologiczna (226201), chirurgia szczękowo-twarzowa (226202), ortodoncja (226204), protetyka stomatologiczna (226206). Symbolem 226290 zostali oznaczeni pozostali lekarze dentyści specjaliści.

5. Zawody lekarza i lekarza dentystry są zaliczane do zawodów zaufania publicznego, o których mowa w art. 17 ust. 1 Konstytucji RP. Zawodom tym „społeczeństwo przypisuje (...) wymóg posiadania bardzo wysokich umiejętności fachowych, zwykle ukończenia wyższych studiów oraz odbycia dalszych szkoleń (aplikacja, specjalizacja)” (zob. P. Sarnecki, *Pojęcie zawodu zaufania publicznego (art. 17 ust. 1 Konstytucji) na przykładzie adwokatury* [w:] *Konstytucja, wybory, parlament. Studia ofiarowane Zdzisławowi Jaroszowi*, red. L. Garlicki, Warszawa 2000, s. 157; por. też J. Smarz, *Definiowanie pojęcia „Zawód zaufania publicznego”*, St. Prawn. 2012/3, s. 191). Zawodom zaufania publicznego towarzyszy często pewien etos. Zawody te mają bezpośredni wpływ na losy jednostek i społeczeństwa, służą ochronie podstawowych wartości społecznych, legitymują się swoistym powołaniem społecznym, nieograniczającym się do wytwarzania określonych przedmiotów (zob. M. Michalik, *Społeczne przesłanki, swoistość i funkcje etyki zawodowej* [w:] *Etyka...*, red. A. Sarapata, s. 11). Problematyka zawodów zaufania publicznego była kilkakrotnie przedmiotem rozważań Trybunału Konstytucyjnego, wprawdzie w kontekście spraw dotyczących zawodów prawniczych, ale z odniesieniem do wszystkich zawodów zaufania publicznego w rozumieniu art. 17 ust. 1 Konstytucji RP. W wyroku z 7.05.2002 r., SK 20/00, OTK-A 2002/3, poz. 29, Trybunał, w nawiązaniu do poglądów P. Sarneckiego, scharakteryzował taki zawód jako polegający na obsłudze osobistych potrzeb ludzkich, wiążący się z przyjmowaniem informacji dotyczących życia osobistego i zorganizowany w sposób uzasadniający przekonanie społeczne o właściwym dla interesów jednostki wykorzystywaniu tych informacji przez świadczących usługi, przy czym „wykonywanie zawodu zaufania publicznego” określane jest dodatkowo normami etyki zawodowej, szczególną treścią ślubowania, tradycją korporacji zawodowej czy szczególnym charakterem wykształcenia wyższego i uzyskanej specjalizacji. Ponadto Trybunał w wyroku z 18.02.2004 r., P 21/02, OTK-A 2004/2, poz. 9, m.in. zastrzegł, że „przymiot zawodu «zaufania publicznego», jaki charakteryzuje zawody poddane unormowaniom art. 17 ust. 1 Konstytucji, polega nie tylko na objęciu zakresem ich wykonywania pieczy nad prowadzeniem spraw lub ochroną wartości (dóbr) o zasadniczym i (najczęściej) osobistym znaczeniu dla osób korzystających z usług w sferze zawodów zaufania publicznego. Nie wyczerpuje się też w podejmowaniu ważnych – w wymiarze publicznym – czynności zawodowych, wymagających profesjonalnego przygotowania, doświadczenia, dyskrecji oraz taktu i kultury osobistej. «Zawody zaufania publicznego» wykonywane są – zgodnie z ich

W komentarzu w przystępny sposób omówiono przepisy dotyczące zawodu lekarza i lekarza dentystry – zasady i standardy jego wykonywania oraz powinności i obowiązki związane z udzielaniem świadczeń zdrowotnych. Przedstawiono wymagania i warunki uzyskiwania prawa wykonywania zawodu lekarza oraz sytuacje powodujące jego czasowe zawieszenie lub utratę. Ponadto przybliżono problematykę dopuszczenia do wykonywania w Polsce zawodu lekarza tych osób, które ukończyły studia medyczne za granicą, nie tylko w innych krajach Unii Europejskiej, lecz także w tzw. państwach trzecich. Wyjaśniono przepisy prawa unijnego związane z wzajemnym uznawaniem kwalifikacji oraz swobodnym przepływem usług medycznych.

W najnowszym wydaniu omówiono zmiany systemu kształcenia lekarzy dotyczące zasad przeprowadzania Lekarskiego Egzaminu Końcowego i Lekarsko-Dentystycznego Egzaminu Końcowego, a także kształcenia podyplomowego lekarzy w postaci podyplomowego stażu, szkolenia specjalizacyjnego, Państwowego Egzaminu Specjalizacyjnego oraz innych form profesjonalnego rozwoju. Uwzględniono również nowe regulacje dotyczące zasad przeprowadzania eksperymentów medycznych na ludziach, związane z funkcjonowaniem opieki zdrowotnej podczas pandemii COVID-19 i dopuszczeniem ukraińskiego personelu medycznego do wykonywania zawodu w Polsce.

Komentarz jest dziełem zarówno wykładowców akademickich, jak i prawników praktyków – wybitnych znawców prawa medycznego w Polsce. Większość autorów zajmuje też własne stanowisko w kwestiach wątpliwych lub spornych, zwykle szeroko i przekonująco je uzasadniając.

Publikacja jest przeznaczona dla lekarzy i lekarzy dentystry, przyszłych adeptów tych zawodów, organów samorządu zawodowego lekarzy, a także pacjentów. Będzie również ważnym źródłem informacji dla prawników praktyków: sędziów, adwokatów, radców prawnych i prokuratorów w sprawach dotyczących problematyki lekarskiej i medycznej.

Kup e-book i czytaj
w aplikacji Smarteca

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA: 801 04 45 45
ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUWER.PL
WWW.PROFINFO.PL

